

DECIZIE

22 ianuarie 2014

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul Nicolae Clima

Judecătorii

Svetlana Novac, Tatiana Vieru

Iuliana Oprea, Ion Corolevski

examinând recursurile declarate de către Ana Lari și Ministerul Justiției, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Anei Lari împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului moral, împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 12 septembrie 2013, prin care a fost admis apelul declarat de către Ana Lari, casată hotărârea Judecătoriei Buiucani municipiul Chișinău din 04 aprilie 2013 și emisă o nouă hotărâre cu privire la admiterea parțială a acțiunii,

c o n s t a t ă:

La 17 ianuarie 2013, Ana Lari a depus o cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că la 05 ianuarie 2006, ea a depus la Ministerul Afacerilor Interne o plîngere, prin care a solicitat atragerea la răspundere penală a avocaților Svetlana Gavrilov și Dionis Guțu, precum și a cetățeanului Ion Popușoi.

La 12 ianuarie 2006, organul de urmărire penală a pornit urmărirea penală, iar la 17 martie 2006, a fost întocmit rechizitoriul și cauza a fost remisă în judecată pentru examinarea în fond.

La 16 octombrie 2012, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție a emis decizia privind inadmisibilitatea recursului declarat de către ea.

Menționează că pricina penală a fost examinată de la 05 ianuarie 2006 pînă la 16 octombrie 2012, adică 06 ani 09 luni și 11 zile.

Susține că pricina penală a fost de o complexitate medie și din materialele dosarului nu se poate deduce că complexitatea cauzei ar fi fost motiv de tergiversare. În afară de aceasta, ea a exercitat cu diligență actele procedurale.

Afirmă că pricina s-a examinat de trei ori în instanța de apel, fiind de două ori remisă la rejudecare de către instanța de recurs, fapt ce a și condus la tergiversarea examinării acesteia, iar comportamentul său nu a influențat la remiterea cauzei la rejudecare.

Consideră că miza sa în litigiu a fost neglijată, deoarece pe parcursul a aproape 7 ani, nu a putut să obțină o sentință care să-i restabilească dreptatea. Inculpata Svetlana Gavrilov a fost condamnată definitiv, însă acest fapt s-a produs abia peste 7 ani.

Prin urmare, solicită constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și încasarea din contul Ministerului Justiției a sumei de 4000 Euro, în vederea reparării prejudiciului moral.

Ulterior, Ana Lari a depus o cerere de completare a pretențiilor, solicitând încasarea din contul Ministerului Justiției a cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 2000 lei.

Prin hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 04 aprilie 2013 acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 12 septembrie 2013 a fost admis apelul declarat de către Ana Lari, casată hotărârea primei instanțe și emisă o nouă hotărâre, prin care acțiunea a fost admisă parțial. A fost constatat faptul încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei și au fost încasate din contul Ministerului Justiției în beneficiul Anei Lari suma de 1000 lei, cu titlu de prejudiciu moral și cheltuielile de asistență juridică în sumă de 1000 lei. În rest acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

La 17 octombrie 2013, în termenul prevăzut de lege, Ana Lari a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia și modificarea deciziei instanței de apel prin majorarea cuantumului prejudiciului moral până la 4000 Euro și a cheltuielilor de asistență juridică până la 2000 lei.

Recurenta-reclamanta Ana Lari, în motivarea recursului, a indicat că decizia instanței de apel este ilegală, deoarece instanța de apel a interpretat în mod eronat legea și, anume, art. 2 alin. (6) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2012 și a calificat eronat gravitatea încălcării dreptului său la examinarea în termen rezonabil a cauzei.

Menționează că decizia instanței de apel este în contradicție cu practica judiciară. La 15 iulie 2013, AO „Institutul de Justiție Civilă” a întocmit un raport intitulat „Evaluarea eficienței remediei introdus prin Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011”, care conține o analiză amplă a practicii judiciare naționale de aplicare a Legii menționate. Din conținutul acestui raport rezultă că Curtea Supremă de Justiție, în cazuri similare, a acordat despăgubiri mult mai mari în raport cu cauza respectivă.

La 29 noiembrie 2013, în termenul prevăzut de lege, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, cerând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

Recurentul-pârât Ministerul Justiției, în motivarea recursului, a indicat că decizia instanței de apel este neîntemeiată, deoarece instanța de apel a interpretat eronat legea și a apreciat probele în mod arbitrar.

Menționează că conform art. 3 alin. (2) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011, în cauzele în care se pretinde încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, cererea de chemare în judecată poate fi depusă în cadrul examinării cauzei în fond sau în decursul a 6 luni de la intrarea în vigoare a actului judecătoresc de dispoziție, iar în conformitate cu art. 466 alin. (3) din Codul de

procedură penală, hotărârile instanței de apel rămân definitive la data pronunțării deciziei în apel.

Susține că în cazul în care hotărârea din speța inițială, pentru care se pretinde durată nerezonabilă a procedurilor, devine definitivă la 14 februarie 2012, de la această dată și începe a curge termenul de 6 luni.

Afirmă că ținând cont de faptul că cererea de chemare în judecată a fost depusă la 17 ianuarie 2013, aceasta a fost depusă peste termenul stabilit expres prin norma citată.

Consideră că instanța de apel nu a constatat și elucidat pe deplin toate împrejurările care au importanță pentru soluționarea pricinii în fond și nu a apreciat obiectiv, sub toate aspectele probele din dosar, aplicând greșit normele de drept material.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) Codul de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 18 decembrie 2013 a considerat recursurile admisibile și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat de către Ana Lari neîntemeiat și care urmează a fi respins, iar recursul declarat de către Ministerul Justiției întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe din următoarele motive.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

Înaintând prezenta cerere de chemare în judecată, Ana Lari a solicitat constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și încasarea din contul Ministerului Justiției a sumei de 4000 Euro, în vederea reparării prejudiciului moral și a cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 2000 lei, acțiune care a fost respinsă de către prima instanță ca neîntemeiată.

Instanța de apel, fiind investită cu judecarea apelului declarat de către Ana Lari, a ajuns la concluzia temeiniciei acestuia, casând hotărârea primei instanțe și pronunțând o nouă hotărâre, prin care a admis acțiunea parțial, a constatat faptul încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei și a încasat din contul Ministerului Justiției în beneficiul Anei Lari suma de 1000 lei, cu titlu de prejudiciu moral și cheltuielile de asistență juridică în sumă de 1000 lei, în rest respingând acțiunea ca neîntemeiată.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, analizând materialele anexate la dosar, în coraport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul juridic litigios, a ajuns la concluzia că soluția dată de către instanța de apel este greșită.

Conform art. 2 alin. (1) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o

cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta Lege și de legislația procesuală civilă.

Din materialele dosarului rezultă că la 05 ianuarie 2006, Ana Lari a depus la Ministerul Afacerilor Interne o plângere și la 12 ianuarie 2006, a fost pornită urmărirea penală în baza art. 326 alin. (3) lit. a) din Codul penal.

La 17 martie 2006, a fost întocmit rechizitoriul în privința Svetlanei Gavrilov și a lui Ion Popușoi și cauza a fost remisă în judecată pentru examinarea în fond.

De asemenea, din materialele dosarului rezultă că pricina penală în învinuirea lui Ion Popușoi și a Svetlanei Gavrilov de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 326 alin. (3) lit. a) din Codul penal a parvenit în Judecătoria Buiucani mun. Chișinău la 23 martie 2006.

Prin sentința Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 10 octombrie 2007 au fost recunoscuți culpabili Ion Popușoi și Svetlana Gavrilov de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 326 alin. (3) lit. a) din Codul penal și le-a fost numită pedeapsa cu aplicarea art. 79 din Codul penal sub formă de amendă în mărime de 500 u. c. fiecăruia. A fost admisă în principiu acțiunea civilă înaintată de Ana Lari, urmând ca asupra cuantumului despăgubirii morale să se pronunțe instanța civilă.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 23 iunie 2008 au fost respinse apelurile declarate de către procuror și partea civilă Ana Lari, au fost admise apelurile declarate de către inculpata Svetlana Gavrilov și apărătorul Stanislav Creciun, casată sentința Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 10 octombrie 2007 în privința inculpaților Svetlana Gavrilov și Ion Popușoi și pronunțată o nouă hotărâre, prin care Svetlana Gavrilov și Ion Popușoi au fost achitați de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 326 alin. (3) lit. a) din Codul penal din motiv că fapta acestora nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii.

Ulterior, prin decizia Curții Supreme de Justiție din 24 februarie 2009 a fost respins recursul declarat de către Boris Lari, au fost admise recursurile declarate de către procuror și partea vătămată Ana Lari, a fost casată decizia Curții de Apel Chișinău din 23 iunie 2008 și dispusă rejudecarea cauzei în ordine de apel în aceeași instanță, în alt complet de judecatori.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 05 iulie 2010 au fost respinse apelurile declarate de către Boris Lari, partea civilă Ana Lari și inculpata Svetlana Gavrilov, a fost admis parțial apelul declarat de către procuror, casată sentința Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 10 octombrie 2007 în partea stabilirii pedepsei inculpatei Svetlana Gavrilov și rejudecată cauza în această parte, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care Svetlana Gavrilov a fost recunoscută vinovată de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 326 alin. (3) lit. a) din Codul penal și i-a fost stabilită pedeapsa, cu aplicarea art. 79 din Codul penal, trei ani închisoare. În temeiul art. 90 din Codul penal, s-a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei cu închisoare, pe un termen de probă de un an. Totodată, a fost exclus din dispozitivul sentinței Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 10 octombrie 2007 mențiunea „acțiunea civilă de admis în principiu urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor morale să se expună instanța civilă”. În rest sentința a fost menținută.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 24 mai 2011 au fost admise recursurile declarate de procuror, partea vătămată Ana Lari și inculpata Svetlana Gavrilov, a fost casată integral decizia Curții de Apel Chișinău din 05 iulie 2010 și restituită pricina spre rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 14 februarie 2012 au fost respinse apelurile declarate de către partea civilă Ana Lari și inculpata Svetlana Gavrilov, a fost admis parțial apelul declarat de către procuror, casată sentința Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 10 octombrie 2007 și rejudecată cauza, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care Svetlana Gavrilov a fost recunoscută vinovată în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 326 alin. (3) lit. a) din Codul penal și i-a fost stabilită pedeapsa, cu aplicarea art. 79 din Codul penal, trei ani închisoare. În temeiul art. 90 din Codul penal, s-a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei cu închisoare, pe un termen de probă de un an. Totodată, a fost respinsă acțiunea civilă înaintată de către Ana Lari ca nefondată.

La 13 aprilie 2012, inculpata Svetlana Gavrilov a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 14 februarie 2012, iar la 18 aprilie 2012, avocatul Andrei Briceac a declarat în interesele părții civile Ana Lari recurs împotriva deciziei menționate.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 16 octombrie 2012 au fost respinse recursurile declarate de către inculpata Svetlana Gavrilov și de avocatul Andrei Briceag în interesele părții civile Ana Lari în cauza penală în privința Svetlanei Gavrilov și menținute hotărârile atacate în partea respectivă.

Conform art. 1 alin. (2) din Legea menționată, aplicarea și interpretarea termenilor din prezenta lege se fac prin prisma legislației naționale, a prevederilor Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului.

Astfel, Curtea Europeană pentru Drepturile Omului face referință la faptul că în materia pretinselor violări a duratei procedurilor penale, victimele, persoanele care au înaintat o sesizare, martorii și alte persoane participante la proces în afară de acuzat (bănuț, învinuit, inculpat) nu pot pretinde încălcarea dreptului la durata nerezonabilă a procedurilor penale, adică art. 6 §1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale poate fi invocat numai de persoana căreia i s-a înaintat acuzație.

La caz, se reține că Curtea Europeană a Drepturilor Omului se referă la faptul că dacă reclamantii nu au fost niciodată puși sub acuzare, ei neîntrunind calitatea de „persoană acuzată”, în sensul art. 6 din Convenție, ci dimpotrivă au pretins calitatea de victimă a infracțiunii sau au fost recunoscuți în calitate de parte vătămată/civilă în cadrul cauzelor penale, aceștia nu vor putea cere aplicabilitatea art. 6 §1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale sub aspectul tergiversării examinării procedurilor.

O excepție constituie situația când victima unei infracțiuni pretinde durata nerezonabilă a procedurilor penale în legătură cu imposibilitatea soluționării aspectului civil și, anume, examinarea excesiv de lungă a acțiunii sale civile în cadrul procedurilor penale.

Actele pricinii denotă faptul că Ana Lari este persoana, care a înaintat o plîngere, în baza căreia a fost pornită cauza penală în privința lui Ion Popușoi și

Svetlanei Gavrilov, fiind recunoscută ca parte civilă și sub aspectul art. 6 §1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, Ana Lari nu poate pretinde constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei în baza Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești. Or, Ana Lari nu a avut în cauza penală calitatea de victimă.

În contextul celor expuse, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că prima instanță temeinic și legal a respins acțiunea ca neîntemeiată.

Astfel, din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul declarat de către Ana Lari, de a admite recursul declarat de către Ministerul Justiției, de a casa decizia instanței de apel și de a menține hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de către Ana Lari.

Se admite recursul declarat de către Ministerul Justiției.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 12 septembrie 2013 și se menține hotărârea Judecătoriei Buiucani municipiul Chișinău din 04 aprilie 2013 în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Anei Lari împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului moral.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele completului,
judecătorul
Judecătorii

Nicolae Clima

Svetlana Novac

Tatiana Vieru

Iuliana Oprea

Ion Corolevschi